

EPISTULA LEONINA

CLXXII

HEBDOMADALE
PERIODICUM LATINĒ SCRIPTUM,
QUOD ĒDITUR
E DOMO EDITORIĀ INTERRETIALI
CUI NOMEN EST
LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.de/>

N.B.! EPISTULAS LEONINAS ACCIPIS **GRATIS** ET **SINE ULLĀ OBLIGATIONE**. NAM LEO LATINUS PUTAT HOMINIBUS LATINAM LINGUAM DISCENTIBUS AUT DOCENTIBUS CORDI ESSE VERBA LATINA. **SI TAMEN TALES EPISTULAS ACCIPERE NON VIS, RESCRIBE HOC NOBIS: TUM STATIM NOMEN TUUM EX INDICE ACCEPTORUM TOLLEMUS.**

HŌC TEMPORE DUO FERĒ MILIA HOMINUM LATINĒ DOCTORUM ACCIPIUNT EPISTULAS LEONINAS ELECTRONICĒ MISSAS. EPISTULAS LEONINAS **I-CLXXI** INVENIES IN INTERRETI SUB HAC INSCRIPTIONE, QUAE SEQUITUR:

<http://ephemeris.alcuinus.net/leonina/>

MAXIMĒ ID CURAMUS, UT COPIAM VERBORUM LATINORUM CONVENIENTER AUGEAMUS ET TEXTŪS MODERNOS CUIUSVIS ARGUMENTI QUAM OPTIMĒ IN LATINUM SERMONEM CONVERTAMUS.

ROGATUR, UT MANUSCRIPTA MITTANTUR VIĀ ELECTRONICĀ. MENDA SIVE GRAMMATICA SIVE METRICA, QUOAD FIERI POTEST, TACITĒ TOLLUNTUR.

EN HABES EPISTULAM LEONINAM
CENTESIMAM SEPTUAGESIMAM SECUNDAM (172) !

ARGUMENTA

PRIMUM VIVERE DEINDE PHILOSOPHARI	03
NORMAE ORTHOGRAPHICAE ET ORTHOTYPICAE LATINAE (Sallmann, Academia Latinitati Fovendae).....	04-15
FABELLA GRIMMIANA (Die goldene Gans).....	16-20
ANNUNTIATIO LIBRI (Keim: Venus, Jupiter und Co.).....	21-25

LEO LATINUS OMNIBUS HOMINIBUS LATINITATEM AMANTIBUS SAL.PL.DIC.

Cara Lectrix, Care Lector,

nunc tibi offero Epistulam Leoninam centesimam septuagesimam secundam (172). De hac Epistolâ tibi missâ maximê gaudeo, et bene spero tibi quoque eandem gaudio fore!

Denuo cena tibi apparata est opipara: tolle lege frueri!

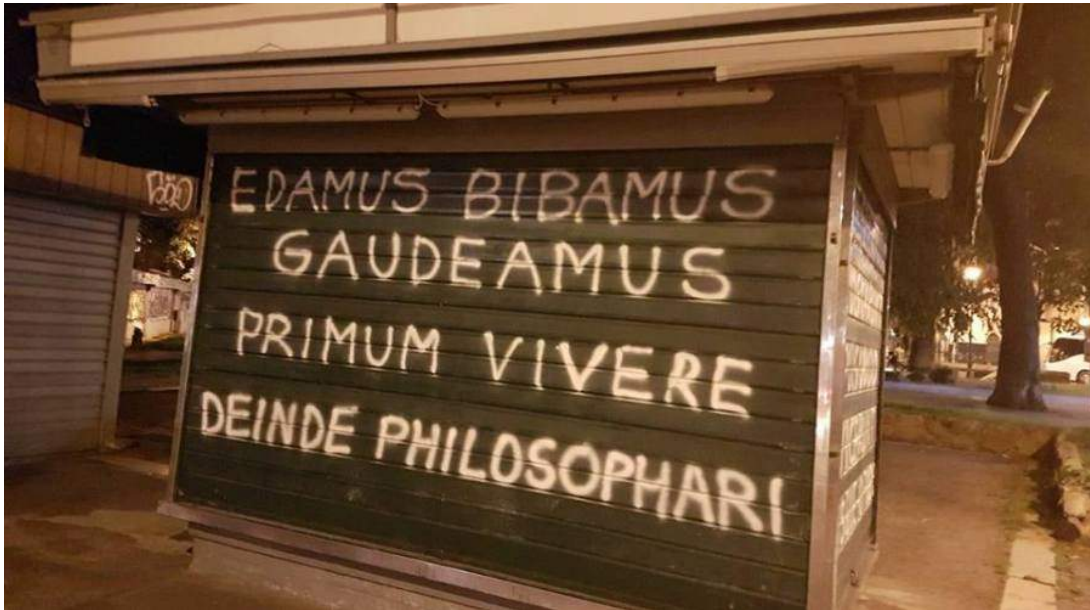
Medullitus Te salutat
Nicolaus Groß
 Sodalis Academiae Latinitati Fovendae

<http://www.leolatinus.com/>

LEO LATINUS

**Senden ex oppidulo Bavariae Suebicae,
 Die Veneris, 31. m. Aug., a. 2018**

PRIMUM VIVERE DEINDE PHILOSOPHARI

Primum vivere, deinde philosophari. Haec verba transennae volubili tabernulae librorum inscripta sunt, quae sita est Romae in urbe, prope Balnea Diocletiani.- Hoc proverbium Latinum persaepe citatur; tamen eiusdem testimonium originale difficile est inventu. Saepius invenitur apud *Arthurum Schopenhauer (1788-1860)*, qui eodem utitur ad professores universitatum irridendos, quos suspicabatur philosophari non cognoscendi, sed victus comparandi causâ¹ (ipse potuit philosophari privatim, quia a patre mercatore divite acceperat hereditatem sat copiosam). *Fridericus Nietzsche (1844-1900)* hoc proverbio mutato usus est ad *Senecae* verbositatem parum philosophicam irridendam²: *Primum scribere, deinde philosophari!* - Saepe indicatur *Thomas Hobbesius (1588-1679)* philosophus Anglus hoc proverbio primus usus esse, sed usque nunc nullum locum huiusmodi Hobbesianum invēni allatum. - Verba videntur esse paraphrasis Latina cuiusdam loci *Metaphysicorum Aristotelis*; sed contextu huius loci Aristotelici perlecto intellegimus sensum originale esse aliquatenus alium. **ARISTOTELES, Metaphysica I (A), 982 b 15-25:** φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν. μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός: σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. δηλὸν οὖν ὡς δι' [25] οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἑτέραν, Loco allato Aristoteles dicit homines non studere rebus cognoscendis, ut victum sibi comparent, ex eo apparere, quod homines primo necessitates vitae curavissent, postea demum philosophari coepissent. Ergo Aristoteles hoc loco non praecipit, ut primo victus comparetur, postea demum philosophia tractetur, sed reverâ studet demonstrare, quod homo rerum cognitionem non petit utilitatis causâ, sed desiderio naturali.

¹ **Arthur Schopenhauer**, Vorrede zur zweiten Auflage von *Die Welt als Wille und Vorstellung*, dritte Auflage, I. Band, ed. Schopenhauer, Leipzig 1859: „...Jetzt noch ein Wort für die *Philosophieprofessoren*. – ... Ist doch gegen den Grundsatz *primum vivere, deinde philosophari* nichts einzuwenden. Die Herren wollen leben und zwar von der Philosophie leben: an diese sind sie, mit Weib und Kind, gewiesen, und haben, trotz dem *povera e nuda vai filosofia* des *Petrarka*, es darauf gewagt. Nun ist aber meine Philosophie ganz und gar nicht darauf eingerichtet, daß man von ihr leben könnte. Es fehlt ihr dazu an den ersten, für eine wohlbesoldete Kathederphilosophie unerläßlichen Requisiten,...“

² **Friedrich Nietzsche**, Scherz, List und Rache, in: *Die fröhliche Wissenschaft* (1882), Nr.34: **Seneca et hoc genus omne** (25): „Das schreibt und schreibt sein unausstehlich weises *Larifari*, als gälte es *primum scribere, deinde philosophari*.“

NORMAE ORTHOGRAPHICAE ET ORTHOTYPICAE LATINAE

Praemonenda

Mirum est quod lingua Latina adhuc ratione scribendi et imprimendi certa et ubique probata caruit. Nam textus Latini plerumque ad consuetudinem patriae editorum linguae typis mandabantur. Discrimina inde orta videlicet oculos hominum Latinitatis peritorum aut omnino non aut vix offendebant, certe non perturbabant. Sed lectores doctrinae minus imbuti, studentes quidem et discipuli, non sine suspicione animadvertere poterant eandem urbem et *Lanuvium* et *Lanuuium*, vel et *Veios* et *Vejos* scribi. Confusio animi augebatur vario signorum usu et litteris capitalibus promiscue adhibitis: fueruntne *Christiani Latini* an *latini christiani*?

Certe constat Romanos antiquos ipsos neque minusculas litteras cognovisse neque interpunctionem constantem, ne orthographiam quidem indubitam. At non est cur lingua Latina non eodem iure ac ceterae linguae suam sibi propriam orthographiam vindicet. Commercium quidem editionum et librorum Latinorum, ut taceam de locis minoribus Latinis huc illuc insertis, inter gentes et nationes admodum crevit his temporibus et in posterum magis crescet. Systemata textuum scribendorum electronica flagitant, ut ita dicam, normas legitimas rationis scribendi: systema emendatorium electronicum Latinum iam diu desideratum nunc demum poterit constitui. Typothetae, stenotypistriae, programmatores et programmatrices, quibus textus Latini plus minusve frequenter occurrunt, iure petunt leges scribendi et imprimendi communes et apud omnes populos ratas.

Hoc libello talium legum corpus proponitur ab ACADEMIA INTERNATIONALI LATINITATI FOVENDAE anno 1988 unanimiter comprobatum: quae leges commendantur editoribus, bibliopolis, libellorum scholasticorum auctoribus nec non iis qui ex officio curant ut textus Latini constituentur et imprimantur. Attamen noli exspectare rationem orthographiae Latinae prorsus novam et

inauditam: en hic habes specimen regularum nunc confirmatarum neque quisquam erit qui nimia irritatione vexetur. Revera leges infra exhibitae usum suetum sequuntur, etsi interdum necesse fuerit ab usitata consuetudine quarundam gentium propria hic illic recedere. Ut exemplum afferamus: *u* et *v* litterae perspicuitatis causa distinguuntur, quamvis in Francogallia, nuperrime etiam in Britannia aliisque nationibus distinctio illa non iam retineatur. Virgularum usus, ut alio exemplo utar, qui ingens esse solet apud Germanos et Slavos, revocatur ad rationem magis rhetoricam, quae nihilominus grammaticam respicit. Ecce iam indicatae sunt res maioris momenti. Proinde scriptura Latina habebit propriam suam speciem ab aliis linguis diversam, sed ita ut a normis orthographicis hodiernarum linguarum non funditus abhorreat.

Leges infra propositae primum spectant ad perspicuitatem sententiarum, deinde ad facilitatem legendi, ut enuntiata Latina quam commodissime enodari possint. Adnucula sic oblata cum non omnibus gentibus aequabiliter familiaria videantur, una cum lingua Latina discantur, haud secus atque in aliis linguis discendis fieri solet. Quatenus leges spectant ad orthographiam verborum, sumptae sunt ex grammaticorum Latinorum scriptis, firmatae sunt virorum doctissimorum studiis. Affero hos libros:

- LEUMANN, Manu: Lateinische Laut- und Formenlehre.
Neuausgabe 1977 der 1926, 1928 in 5. Auflage erschienenem
»Laut- und Formenlehre«. München 1977.
- NIEDERMANN, Max: Précis de phonétique historique du latin.
4me édition. Paris 1985.
- PAVANETTO, Cletus: Elementa linguae et grammaticae Latinae.
editio altera. Romae 1987.
- JIMENEZ DELGADO, José: De orthographia Latina. Textos
Palaestra. Barcelona: Lauria 5. 1958: IDEM. Helmantica 9,
1958, 223-292.

Difficillime invenitur ratio interpungendi, quippe cum in libris manu scriptis et in inscriptionibus inchoamenta tantum vaga talium signorum occurrant, nondum regulae perspicuae. Propterea natura vel ingenium sermonis Latini peculiare Latine loquentibus et legentibus

plus minusve innotescens maioris momenti esse videbatur quam ratio absoluta et grammaticalis a Germanis e.g. adhibita. Concedendum quidem est linguas Romanicas et linguam Anglicam propiores esse linguae Latinae quam ceteras. Sed cave credas nos usum signorum Francogallicum vel Italicum admodum in Latinitatem transtulisse. Media via proponitur ita ut virgula parcius adhibeatur quam in omnibus fere linguis hodiernis.

Non opus est commemorare editores textuum antiquorum vel mediaevalium in textu constituendo auctoribus Latinis ipsis librisque manu scriptis obligatos esse. Hac in re scilicet a legibus orthographicis communibus liberi sunt et esse debent. Tamen satis magna pars generalis ut ita dicam restabit in textibus, cuius forma non ad libitum et arbitrium erit scribenda. Quod attinet ad textus neolatinos, hoc corpus legum formam orthotypicam certam praebet simulque pollicetur libros hoc modo impressos inter varias nationes facilius accipi et legi posse. Quantum hae leges respicientur, tantum cognoscetur utrum lingua Latina emortua neque propriis qualitatibus digna habeatur an potius lingua semper inter eruditos homines viva et sua auctoritate fruens et una ex magno coetu linguarum.

Nicolaus SALLMANN
Prof.em. Moguntiacensis
Consilio legum orthotypicarum praefectus
in Academia Latinitati Fovendae

Leges orthotypicae

1. DE VERBIS

1.1 Rationes verba Latina scribendi eorumque formae satis clare in lexicis et grammaticis scientificis definiuntur.

Libri adhibendi:

THESAURVS LINGVAE LATINAE, ab anno 1900 editus auctoritate et consilio quinque academi-
arum, ab anno 1949 consilii internationalis iussu et auctori-
tate editus. Lipsiae (B.G. Teubner).

TOTIVS LATINITATIS LEXICON Aegidii Forcellini,
emendatum a Iosepho Furlanetto, amplissime auctum
et emendatum a Vincentio De Vit, Prati (Aldina) 1858
sqq., reiteratum Bononiae 1964 (VI volumina).

OXFORD LATIN DICTIONARY, Oxonii (Clarendon
Press) 1968-1982.

Respiciendae sunt proprietates quorundam auctorum, imprimis eorum qui ante auctores classicos vel postea necnon aetate media, humanistica, posthumanistica scripserunt.

1.2 Formae Latinae nominum hodiernorum locorum geographicorum (urbium, vicorum, terrarum, regionum, fluminum, montium, lacuum, marium etc.) in lexicis onomasticis inveniuntur.

Libri adhibendi:

EGGER, Carolus: Lexicon nominum locorum,
Libreria Vaticana 1977.

GRAESSE-BENEDICT-PLECHL: Orbis Latinus.
III voll. Braunschweig 1972; editio manualis IV
editionis 1971.

DESCHAMPS, P.C.E.: Dictionnaire de géographie ancienne et moderne, Paris 1870: reiteratum 1965.

NB! Ne fiant aenigmata e variis formis Latinis, si modo occurrant, elegantur eae quae habent aliquam similitudinem cum nominibus hodiernis, praesertim si textus spectet ad usum publicum (velut in documentis honorificis); attamen ratio temporum historica respicienda est.

- 1.3 Nomina hominum recentiorum aetatum, nisi forte iam habent speciem Latinam (ut *Erasmus*, *Mylius*, *Cossiga*), non immutantur; admittuntur quoque litterae a Latinitate alienae (ut *w* et *ö*, *ø*, *ç*, *ô*, *ñ* etc.). Si opus est scripturas peregrinas (velut Graecam vel Russicam vel Sericam) transformare, secundum praecepta illarum nationum procedatur.

Praenomina Europaeorum hominum plerumque facile ad formam Latinam rediguntur aut reducuntur; cum nomine gentili coniuncta praenomina indicant casum:

Ioannem Baptistam Pighi (non *Pigium*)
Villelmo Shakespeare (non *Shakespeario* vel sim.)
Volfgangi Schadewaldt

Liber adhibendus:

EGGER, Carolus: Lexicon nominum virorum et mulierum. Libreria Vaticana. ed. altera Romae 1963.

- 1.4 Verba Latina in finibus versuum hoc modo separantur:

- 1.4.1 - Verba composita in commissuris singularum partium ratione etymologica disiunguntur:

abs-traho, *prae-scribo*, *ex-itus*, *ad-eo*, *quot-annis*

NB! Verba originis obscurae vel nomina propria Graeca ad legem 1.4.2 disiungere licet.

A-ris-tar-chus (*A-rist-ar-chus*), *Cy-clops* (*Cycl-ops*),
Chry-sip-pus (*Chrys-ip-pus*), *sed certe ec-cle-sia*.

- 1.4.2 - Verba simplicia in syllabas disiunguntur hoc modo:

- 1.4.2.1 + si una est tantum consonans, ea ad syllabam sequentem pertinet:

- tra-ho, scri-bo, Ma-ius, hu-ius, vo-lu-i;*
- 1.4.2.2 + si duae sunt consonantes, hae inter se disiunguntur:
vol-vi, tem-pus, vin-dex, stag-num,
pis-cis, ip-se, quaes-tor, for-tas-se.
- 1.4.2.3 + iunctura muta cum liquida (vel *l* vel *r*) non disiungitur, cum utraque pertineat ad syllabam insequentem (nisi forte tales litterae dividendae sunt ex lege 1.4.1 de verbis compositis):
du-plum, pu-bli-cus, sa-crum, a-gro-rum:
sed *ob-lino;*
- 1.4.2.4 + si tres aut quattuor sunt consonantes, post secundam disiunguntur, nisi obstant leges 1.4.1 aut 1.4.2.3:
unc-tus, sump-si, mulc-tra, cas-tra, trans-trum.
- NB!** *qu-* semper pro una consonante habetur:
ae-quus, a-li-quis;
gu- praecedente *n*, si sequitur vocalis, habetur una tantum consonans:
an-guis, lan-gui-dus;
su- ante vocalem eiusdem syllabae pro una consonante habetur:
per-sua-deo, sua-vis, Sue-bi; sed *su-us, su-es;*
th, ph, ch, ps litterae Graecae unam quaeque consonantem significant:
A-the-nae. A-chae-i, Del-phi, Ca-ly-psy.

2. DE LITTERIS

2.1 Alphabetum Latinum exhibet has XXIII litteras:

ABC DEF GHI KLM NOP QRS TVX YZ

- 2.1.1 - *K* littera paene obsoleta non adhibetur nisi in quibusdam vocabulis singularibus: *Kalendae, K. (= Caeso).*
- 2.1.2 - *J* littera non exstat ideoque in scriptis hodiernis non usurpatur.
- 2.1.3 - *I* littera in eadem syllaba non duplicatur:
reicio, obicit; sed *diuidico, in feriis.*
- 2.1.4 - *V* littera et vocalem et semivocalem significat si capitales litterae scribuntur:
DIVVUS AVGVSTVS, VVLTEIVS, LANVVIVM

- 2.1.5** In scriptura minuscula *v* et *u* specie dinoscuntur (quamquam eandem significant litteram) ne conflentur e.g. *conservi* et *conserui*, *volvi* et *volui* et sim.: *Lanuvium*.
- 2.1.6** - *S* littera post litteram *x* (in compositis *ex-*) aptius non eliditur propter rationem disiungendi magis habilem:
exsisto, exsto, exsuperare, (at certe *Exuperantius*).
NB! De vocibus quibusdam specialibus ut *exul, exilium* (pro *exsul, exsilium*) vide lexica sub 1.1 nominara et lexica etymologica.
 In verbis disiunctis semper *S* scribendum est:
ex-spectare, ex-struere, ex-sugere
- 2.1.7** - *S* littera finalis praefixorum ante *S* sequentem eliditur, etiam in disiunctione syllabarum:
transcendo (tran-scendo), transilio (tran-silio)

2.2 Capitales litterae ponuntur:

- 2.2.1** - in nominibus propriis hominum, deorum, stellarum, locorum geographicorum etc. et in eorum derivatis declinabilibus:
Epicurus, Epicurei, Aristotelici, Christiani, Graeci;
 sed *graecissare* (inde *graecissatio*), *stoici, peripatetici, academici, neolatini*.

- 2.2.2** - in initiis capitum et singularum sententiarum.

NB! In carminibus secundum versus dispositis capitales in initiis uniuscuiusque versus conceduntur.

In textibus antiquis solutae orationis initia sententiarum minusculis scripta ut ratio extraordinaria admittuntur.

Post bipunctum (:) littera minuscula sequitur (nisi obstat lex 2.2.1 aut incipit caput novum):

Attendite: sapiens adest.

Oratio recta capitali littera incipit, minuscula post intermissionem pergit:

Tum Maternus sic exorsus est: »Audite, amici« inquit, »quid dicam.«

- 2.2.3** - in nominibus mensium et feriarum:

Ianuarus, October, Quinquatrus, Pascha, Natalis.

2.3 Litterae numerales sunt hae:

I (1), V (5), X (10), L (50), C (100), D (500), M (1000),

— = milies, ergo:

V̄	5,000
X̄	10,000
L̄	50,000
C̄	100,000
D̄	500,000
M̄	1,000,000

□ = centies milies, ergo:

□^x = decies centena milia = 1 +milio

2.3.1 - Signis numeralibus Arabicis uti non licet nisi in textibus non antiquis: in textibus neolatinis usus numerorum Arabicorum vel commendatur, si numeri maiores occurrunt.

2.3.2 - Numeri ordinales sicut cardinales ceterique nudis capitalibus vel capitalibus parvulis scribuntur:

V (v) quintus, quinti, quinto etc., non Vtus vel Vi, IC (vel potius XCIX) undecentesimus, -a, -um etc.;

M.Manlio III consule (tertium consule);

a.d. v Kal.Ian. (ante diem quintum Kalendas Ianuarias, i.e. 28.12.)

NB! Dies datus in textibus neolatinis, velut epistulis, aut antiquo (vide supra) aut novo more (*d.XXVIII m.Dec. = 28.12.*) exprimitur.

3. DE SIGNIS

3.1 Exstant, ut in plerisque linguis Europaeis, signa haec:

punctum (.)

virgula (,)

virgula punctata (;)

bipunctum (:)

signum exclamationis (!)

signum interrogationis (?)
 signum citationis (»« vel „ “)
 linea parenthetica (--)
 uncini parenthetici () , [] , < >

3.2 Quae signa haud secus atque in linguis hodiernis ponuntur;
 de virgula leges sequentes observandae sunt:

3.3 Virgula in textibus Latinis rarius adhibetur quam in plerisque
 hodiernis linguis. Significat minimam pausam rhetoricam
 ad modum structurae grammaticalis. Ponitur

3.3.1 - in enumerationibus asyndeticis:

Ecce populi, gentes, nationes, vulgus omnis generis.

3.3.2 - in parataxibus adversativis et asyndeticis:

non solum, sed etiam; non ego, immo tu;

Veni, vidi, vici. Sed: Fac venias! (hypotaxis)

3.3.3 - ante et post appositiones:

Hannibal, dux Poenorum, demum devictus est.

3.3.4 - ante enuntiatum hypotacticum appositionis loco inserta et
 post idem enuntiatum:

*Hannibal, qui erat dux Poenorum, demum
 devictus est.*

*Hannibal, cum esset dux Poenorum, demum
 devictus est.*

NB! Attributa praepositionalia et participialia non sunt appositiones
 ideoque virgulis carent:

Hannibal post multas victorias demum devictus est.

Hannibal fortissime luctatus demum devictus est.

Hannibal victoriis celeberrimis partis demum devictus est.

3.3.5 - post periodos hypotacticas quae praecedunt primarias:

Qui adest, sumat.

Si pluit, madet terra.

Caesar postquam rem cognovit, aciem instituit.

NB! Periodi igitur hypotacticae postpositae virgulis carent (nisi forte

obstant leges 3.3.4 vel 3.3.6); quod praecipue spectat ad periodos pro subiecto aut obiecto positas et ad eas quae pronomine demonstrativo antecedenti indicantur:

Semper fit quod deus vult.

Hoc unum in Alexandro vitupero quod iracundus fuit.

Bene accidit quod eum nusquam vidisti.

Fieri potest ut numquam redeat.

Quis est tam demens ut sua voluntate maereat?

Rogabat ut quam celerrime veniret.

Non is sum qui difficultatibus deterrear.

Iucunde vivi non potest nisi cum virtute vivitur.

- 3.3.6 - ante et post periodos hypotacticas insertas
(nisi obstat lex 3.3.7):

Caesar, priusquam Orgetorix veniret, colles occupavit.

Pyrrhus captivos Romanis, si pacem secum facere vellent, nullo pretio redditurum se dixit.

- 3.3.7 - Propositiones relativae quae sunt pro substantivo vel participio (seu Latino seu Graeco seu peregrino) virgulis carent:

Quae e terra prodeunt (= τὰ φυτόα) curamus.

Non omnia quae sunt (= τὰ ὄντα) cernuntur.

- 3.3.8 - Coniunctiones nullis verbis intermissis iuxtapositae perspicuitatis causa virgulis separentur:

Chrysippus eam causam necessariam concedit ut, si omnia fato fiant, omnia causis fiant antecedentibus

- 3.3.9 - Ceterum si verborum relationes et enuntiatorum rationes aliter non exprimuntur, virgula adiutoria uti licet:

De hac re nihil se scire confessus est, ratus neminem id scire. (Ne coniunxeris est ratus).

- 3.4 Oratio recta signis citationis incipit et desinit:

Tum Atticus: „Quod me movet“ inquit, „est res gravis“.

- 3.5 Lineae parentheticae aperiunt et claudunt enuntiata autonoma inserta:

Leges – quod di bene vortant – semper observentur.

Has paginas – nisi forte molestum est – diligenter perlege.

- 3.6 Uncinis parentheticis (primae, secundae, tertiae classis) includuntur additamenta et supplementa aut explicativa aut contraria sive intra structuram syntacticam sive extra; exempla vide sub 1.2 et 3.7 !

- 3.7 Signa vocalium vel syllabarum quantitates indicantia (velut eǎ, eā) necnon signa ictus metrici (velut árma virúmque canó) in textibus didacticis admittuntur, quamquam non pertinent ad orthographiam legitimam.

- 3.8 In editionibus diaeresi vel tremate (¨) uti licet:

aere – aëre, Callimachi aetia – Aëtius Amidensis

*

**CORPUS LEGUM
ORTHOGRAPHICARUM ET
ORTHOTYPICARUM**

SUPRA ALLATUM

AB

**ACADEMIA LATINITATI FOVENDAE
A.1988 UNANIMITER COMPROBATUM**

PROPOSUIT

NICOLAUS SALLMANN

**CONSILIO LEGUM ORTHOTYPICARUM
PRAEFECTUS**

**PROFESSOR PALAEOPHILOLOGUS
MOGUNTIAE
INTERIM EMERITUS**

FABELLA GRIMMIANA

64. De ansero aureo

Aliquando fuit vir, qui habuit tres filios, quorum minimus natu vocabatur *Baburrus*, quia contemnebatur, irridebatur, omni occasione negligebatur. Factum est, ut filius maximus natu in silvam abiturus esset lignatum; antequam profectus est, mater ei dedit bellulum laganum ovarium sapidum lagoenamque vini, ne esuriret neve sitiret. Idem cum in silvam veniret, incidit in veterem homunculum cânum, qui salutavit et: »Da mihi« inquit, »frustum lagani perae tuae impositi, et sine me haustum sumere vini tui, nam vehementer esurio sitioque«. At filius callidus respondit: »Si laganum meum tibi dederò vinumque meum, ego ipse nihil habebò, fac ut aufugias«, homunculo relicto abiit. Cum autem filius maximus arborem incîdere coepisset, mox asciam tam falso direxit, ut bracchio suo impingeret. Itaque non potuit quin domum iret, ut vulnus suum colligaretur. Hoc autem incommodum effectum erat a câno illo homunculo.

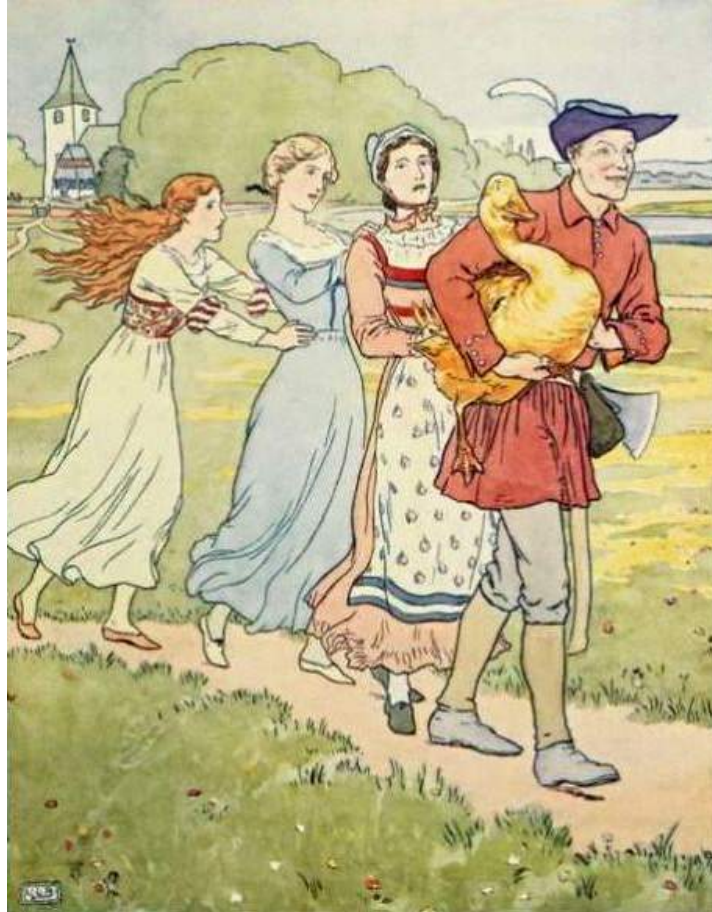
Deinde filius alter in silvam iit, et mater ei, sicut filio maximo natu, dedit laganum ovarium et lagoenam vini. In quem etiam incidit canus homunculus vetus rogavitque eum, ut sibi daret frustulum lagani et haustum vini. At etiam filius alter respondit perquam callidê: »Quantum tibi dederò, mihi deerit, ergo fac ut aufugias«. Homunculo autem relicto abiit. Nec poenam vitavit: Arbore nonnullis ictibus incisâ asciam sibi in crus impegit, ut domum ferendus esset.

Deinde Baburrus: »Pater, sine me illuc ire lignatum«. Tum pater: »Fratres tui« inquit, »hunc laborem exanclantes damnum acceperunt, tu autem noli rem tractare, cuius non peritus es«. At Baburrus tam diu rogabat, usque dum pater tandem diceret: »Facias, ut damno facto fias prudens«. Mater ei dedit laganum, quod in cinere cum aquâ furno coctum erat, et lagoenam cervesiae acidae. Postquam in silvam vênit, etiam in filium minimum incidit canus ille homunculus vetulus et eum salutavit et: »Da mihi« inquit, frustum lagani tui haustumque e lagoenâ tuâ sumendum, nam vehementer esurio sitioque«.

Deinde Baburrus: »Sed nihil habeo nisi laganum cinerarium et cervesiam acidam; si tibi haec sufficiunt, considamus et comedamus«. Tum consederunt, et cum Baburrus emisisset laganum cinerarium, idem factum erat sapidum laganum ovarium, et cervesia acida facta erat bonum vinum. Nunc comederunt biberuntque, et deinde homunculus: »Quia tu es « inquit »animâ candidâ et libenter tuas res communicas cum aliis, donabo tibi felicitatem. Ibi stat vetus arbor, quam decidas, aliquid invenies in eius radicibus«. Deinde homunculus valedixit.

Baburrus autem illuc iit et arborem decidit et eadem cum cecidisset, in radicibus sedit anser, qui habuit âlas auri puri. Puer eodem exempto secumque ablato in cauponam iit, ubi pernoctaret. Cauponi autem erant tres filiae, quae ansere conspecto valdê curiosae fuerunt sciscitantes, quanam avis illa esset eximiê mirabilis necnon vehementer cupiverunt accipere unam e pennis anseris aureis. Filia maxima natu cogitavit: »Certê capiam occasiunculam, quâ usa aliquam pennam mihi extraham« et Baburrus aliquando cum exiisset, anseris âlam apprehendit, sed tum digiti eius manusque ad anserem

adhaeserunt. Paulo post altera filia vênit nihil aliud cogitans nisi sibi auferre pennam auream: At vix eadem sororem attigerat, sine morâ ad illam adhaesit. Denique etiam tertia filia vênit eodem fine, tum aliae clamaverunt: »Vae tibi, per Dei voluntatem, fac absis a nobis«. At illa non intellexit, curnam sibi remanendum esset, cogitans: »Si illae adsunt, licet mihi quoque adesse« et assiluit et ubi primum sororem attigerat, ad illam adhaesit. Ita factum est, ut nocte remanerent ad anserem.

Postridie mâne Baburrus anserem bracchio imposuit et abiit nec iam curavit tres puellas ad anserem adhaerentes. Quae non potuerunt, quin semper post Baburrum currerent, sinistrorsum atque dextrorsum, sicut is pedes suos dirigebat. Medio in campo parochus in eum incidit, et incessu conspecto: »Nonne« inquit, »pudet vos, turpissimae puellae, quid per campum sequimini istum catulastrum - num hoc decet vos?« His dictis parochus puellae minimae manum apprehendit eamque vult retrahere, at ubi primum eam puellam attigit, is item adhaesit neque potuit, quin unâ cum puellis post puerum curreret. Nec mora, custos

ecclesiae advênit et vidit dominum parochum tres puellas subsequentem. Tum custos miratus clamavit: »Heus Domine Paroche, quo properas tam celeriter? Noli oblivisci nos hodie habituros esse baptismum infantuli«, accurrit illum eiusque manicam apprehendit, sed ipse etiam adhaesit. Quinque hominibus uno post alterum currentibus duo agricolae sarcula secum ferentes ex agro venerunt, quos parochus appellatos rogavit, ut se custodemque solverent. At agricolae vix custodem attigerant, statim adhaeserunt, ut septem nunc current post Baburrum unâ cum ansere currentem.

Qui deinde vênit in quandam urbem, ubi regnabat rex, cui fuit filia, quae erat animo tam gravi, ut nemo ei risum evocaret. Itaque rex lêge praescripsit, ut ei viro, qui filiae suae risum evocasset, liceret illam in matrimonium ducere. His auditis Baburrus unâ cum ansere eiusdemque appendice iit ad filiam rēgis, et ea cum septem homines semper unum post alium currentes conspiceret, coepit voce maximâ cachinnare neque cachinnare desiit. Tum Baburrus postulavit, ut illa fieret sponsa sua, sed rēgi talis gener diplicuit, nonnullis causis recusandi allatis dixit hoc fieri non posse nisi a puero sibi adduceretur aliqui vir, qui totum hypogeum vini ebiberet. Tum Baburrus cogitans se adiuvari posse a câno illo homunculo, iit in silvam, et in illo loco, ubi arborem deciderat, conspexit virum sedentem, qui vultu erat maestissimo. Baburrus autem rogavit, curam ille tam tristis esset. Tum ille: »Ego cum vehementer sitiam, sitim meam explere non possum, aquam frigidam non patior, dolium vini quidem epotavi, sed quantum valet guttula cadens in lapidem fervidissimum?« His auditis Baburrus: »Si res est tantula« inquit, »te adiuvabo. Veni mecum, saturaberis«. Deinde puer virum duxit in rēgis hypogeum, et vir dolia maiora aggressus potabat et potabat, ut coxae sibi dolerent, et die nondum transacto omnia dolia hypogei epotaverat. Nunc Baburrus iterum postulavit, ut filia rēgis sibi nuberet, sed rex cum indignaretur, quod malus catulaster, qui ab omnibus vocabatur Baburrus, suam filiam in matrimonium erat ducturus, novas condiciones proposuit: antea puero adducendum esse virum, qui comederet montem panis. Baburrus autem sine morâ in silvam iit; in eodem loco sedens vir, qui corpus loris constrinxerat, vultu moroso: »Comêdi« inquit, »totius

furni omnes panes descobinatos*, sed quid hoc prodest, si tam vehementer esuris quam ego: cum stomachus meus maneat vacuus, corpus meum mihi est constringendum, ne fame peream«. Baburrus autem gaudens: »Proficiscere« inquit, »meque comitare, ut tandem satureris«. Deinde puer virum duxit in aulam rēgis, qui curaverat omnem farinam totius regni convehendam eādemque ingentem montem panum furnis coquendum; vir autem silvestris pedibus constitit ante hunc montem coepitque comedere, et uno tantum die transacto totus mons evanuerat. Nunc Baburrus tertio postulavit sponsam, sed rex novas ambages exquirens navem postulavit, quae vehi posset terrā marique et »Ubi primum« inquit, »videro te hac nave advehentem, statim tibi dabo filiam meam in matrimonium ducendam«. Baburrus autem rectā viā in silvam iit, ii sedit vetus ille homunculus canus, cui dederat laganum suum, et dixit: »Tui causā potavi atque comēdi, dabo quoque tibi navem, haec omnia facio, quia erga me misericors fuisti«. Tum homunculus Baburro dedit navem, quae vehebatur terrā marique, eādemque conspectā rex non potuit, quin tandem ei daret filiam suam ducendam. Nuptiae sunt celebratae; rēge autem mortuo Baburrus hereditate accepit regnum diuque vixit unā cum uxore suā.

FABELLAM GRIMMIANAM

C.T.

Die goldene Gans

IN LATINUM CONVERTIT

LEO LATINUS

* *
*

* **pānis dēscobinātus** orig. *Raspelbrot*. cfr Grimm, Deutsches Wörterbuch, tom.VIII, col.141: „Raspelbrot: Hartgebackenes Weizenbrot, woran die Rinde mit einer Raspel abgerieben worden.“ **dēscobinō, -āre** cfr Georges, Ausführliches Lateinisch-Deutsches Handwörterbuch, tom.I, col.2076, s.v.: „ a b r a s p e l n “ ARNOB.6,14 simulacra descobinata de limis...“.

ANNUNTIATIO LIBRI

Frank KEIM: Venus, Jupiter und Co. Die großen Astronomen der Renaissance. Verlag Dr. Kovač. Hamburg 2018. 103 pp. ISSN: 1617-8610 ISBN: 978-3-339-10220-1

p.7-8: *Faszination „Jupitermonde“ (scripsit Frank Keim, in Latinum convertit Leo Latinus)*

Investigatio scientiae astronomicae, quae fit picturis artificiosis, tantum ad historiam artium quantum ad scientiarum naturalium valere oportet intelligatur. Symbolae, quae huic libello insunt, maximè spectant ad planetas veneris et iovis novâ aetate ineunte investigatos:*

CONCENTUS RURALIS. ca. a.1505-10 pinxit Giorgione.

1. Prima symbola huius investigationis meae est commentatio, quam scripsi de *Concentu rurali* deque *Amore sacro et profano* picturis a *Giorgione* atque *Tiziano* confectis. Thema autem *Concentûs* sunt phases planetarum Veneris et Mercurii. *Giorgone* profectus est a Venere „vetustiore“ *Botticellii*, cum *Tiziano* continuaret hereditatem magistri sui relationes astronomicas servans.

*Symbolae, ad quas est accessus liber, publicatae sunt in situ interretiali, qui sequitur: https://oparu.uni-ulm.de/xmlui/discover?scope=%2F&query=Frank+keim+giorgiones+1%C3%A4ndliches+konzert&submit=&filtertype_0=dateIssued&filter_0=%5B2010+TO+2019%5D&filter_relational_operator_0>equals

AMOR SACER ET AMOR PROFANUS. A.1514 pinxit Tiziano.

2. *Salvator Mundi*. Inde ab anno 1500 non iam planeta Veneris libentissimè observatur, sed Iovis. Is, qui huic planetae se dedit investigando, vel citius vel tardius inveniet magnas eius lunas. M. Octobri a.1501 tribus pictoribus, qui sunt *Leonardo*, *Dürer*, *Giorgione*, id contigit, ut invenirent tres lunas planetae Iovis. Operibus discipulorum *Leonardi da Vinci* confirmatum est *quattuor* lunas exstare.

SALVATOR MUNDI.
ca. a.1500 pinxit Leonardo da Vinci.

3. Innumeri historici artis figurativae iam conati sunt interpretari chalcographema *Alberti de Dürer*, c.t. *Melencolia* (a.1514). Interpretatione hîc propositâ auctor conatur evitare fallacem

quorum iuniores (*Dürer et Giorgione*) specularo etiam assequerentur *Europam* (quartam lunam Iovis).

SCHOLA ATHENIENSIS. A.1510/11 pinxit Raffael.

Prima pictura, cui impositae sunt omnes quattuor lunae Iovis, fuit Düreri *Festum rosarii* a.1506 confectum, quod secuti sunt *Tres philosophi* a.1509 a *Giorgione picti*. Ex hac picturâ *Trium philosophorum*, quod esse “testimonium natale aetatis novae” dicitur, eâdem ratione ac e *Salvatore* Leonardiano licuit concludere, quanta essent spatia circuituum temporalia. In *Melencoliâ* *Dürer* contendit se primum observasse *Ionem* lunam Iovis.

FESTUM ROSARII. A.1506 pinxit Albertus Dürer.

TRES PHILOSOPHI. A.1508/09 pinxit Giorgione.

A.1514 fuit annus decisivus. Hôc enim anno *Tiziano* pinxit *Amorem sacrum et profanum*, quo trilogiam Botticellianam perfecit. *Dürer Melencoliâ* florem complexus est observationum suarum planetae Iovis. Eodem tempore *Georgius Tannstetter* (Collimitius) publicavit *Viros Mathematicos*, opus Latinê scriptum, quo describuntur omnes mathematici atque astronomi, qui ex anno 1384 operati sunt Vindobonae in urbe. Denique *Raffaeli* ingenti suo opere tectorio *Scholae Atheniensis* id contigit, ut singula studia astronomiae reformandae ratione admirabili inter se complecteretur. Quo opere artificiosissimê confecto tribus annis ante theses a *Luthero* publicatas Vaticani id assecuti erant, ut gererent personam praecursorum scientiae progressivae. At *contrareformatione* procedente iidem hanc personam perdiderunt.

Ulmae, m. Aprili a.2018

Frank Keim

ECCE LIBRI LEONIS LATINI

Permittas, quaeso, ut nuntium adiungam minus gratum: pretia discorum, qui a Leone Latino praebentur vendendi, ex decennio (sic!) non exaucta - proh dolor – nunc valdê augenda sunt (denis euronibus). Interim enim cum pretia materiarum quoque multo exaucta sint, tum praecipuê disci libellique discis subiungendi non conficiuntur neque involvuntur nisi magno cum labore.

Restat, ut afferam titulos pretiaque librorum typis impressorum, qui hōc tempore apud Leonem Latinum prostant venales:

1) CRABATUS (Otfried Preußler, Krabat).....	49,00 €
2) FRAGRANTIA (Patrick Süskind, Das Parfum).....	42,00 €
3) RECITATOR (Bernhard Schlink, Der Vorleser).....	45,00 €
4) HOTZENPLOTZIUS (Otfried Preußler, Der Räuber Hotzenplotz).....	25,00 €
5) ARANEA NIGRA (Jeremias Gotthelf, Die schwarze Spinne).....	22,00 €

PARVUS NICOLAUS (René Goscinny, Le Petit Nicolas) non êditur in domunculâ Leonis Latini, sed in Aedibus Turicensibus, quae appellantur «Diogenes».

GLOSSARIUM FRAGRANTIAE et PERICULA BARONIS MYNCHUSANI – proh dolor! – sunt divendita. Utinam nobis contingat, ut aliquando edantur iteratis curis.

Habeas nos excusatos, quod situm interretialem (i.e. anglicê »website« nondum restauravimus novaque pretia ibidem nondum indicavimus.

Ceterum, cara Lectrix, care Lector, bene scias oportet Leonem Latinum non esse megalopolium, quo – ut ita dicam - rapidissimê eiectantur multae myriades librorum vilissimae, sed domunculam potius virtuaalem quam realem, in qua creantur κειμήλια, id est res parvae et rarae et carae. Res parvae enim sunt disci compacti aut libelli typis editi palmares; rarae sunt editiones, quae centuriam tantum complectantur exemplorum; carae sunt hae res omnes, quia cordi sunt Leoni Latino recordanti horas illas innumeras, quibus operam dedit illis creandis.

Cara Lectrix, care Lector, utinam omne opusculum a Leone Latino confectum sit Tibi KTHMA EΙΣ AEI.

INDEX DISCORUM LEONIS LATINI

NR	Num. mandata-telae	ISBN	TITULUS	AUCTOR	TRANSLATOR	ANNUS	FORMA	AMPLI-TUDO	PRE-TIUM
1	00104	978-3-938905-00-5	FABELLA TEXTORIS VERSUTI PALAEOINDICA	Anonymus (Old Indian)	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	7 pp.	€ 17,90
2	00104 A	978-3-938905-15-9	FABELLA TEXTORIS VERSUTI PALAEOINDICA – Libri audibiles	Anonymus (Old Indian)	Nikolaus Gross	2005	Audio	21 min.	€ 22,90
3	00204	978-3-938905-01-2	TRES FABULAE EDGARII ALLANI POE: CATTUS NIGER - RANUNCULUS - PUTEUS ET PENDULUM	Edgar Allan Poe	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	33 pp.	€ 27,50
4	00304	978-3-938905-02-9	ANECDOTA REI PROXIMO BELLO BORUSSICO FACTAE	Heinrich von Kleist	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	6 pp.	€ 17,90
5	00304 A	978-3-938905-16-6	ANECDOTA REI PROXIMO BELLO BORUSSICO FACTAE – Libri audibiles	Heinrich von Kleist	Nikolaus Gross	2004	Audio	6 min.	€ 20,90
6	00404	978-3-938905-03-6	MEMENTO MORI	Alexander Saxon	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	7 pp.	€ 17,90
7	00404 A	978-3-938905-17-3	MEMENTO MORI – Libri audibiles	Alexander Saxon	Nikolaus Gross	2005	Audio	20 min.	€ 21,90
8	00504	978-3-938905-04-3	DE CRAMBAMBULO	Marie von Ebner-Eschenbach	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	14 pp.	€ 19,50
9	00604	978-3-938905-05-0	DE DINOSAURIS	Nikolaus Gross	-----	2004	CD-ROM pdf	16 pp.	€ 19,00
10	00704	978-3-938905-06-7	SUDATORIUM VENERIS	Diogenes Anaedoeus	-----	2004	CD-ROM pdf	11 pp.	€ 19,50
11	00804	978-3-938905-07-4	PERICULUM FRANCISCI	Diogenes Anaedoeus	-----	2004	CD-ROM pdf	7 pp.	€ 17,90
12	00904	978-3-938905-08-1	NUPTIAE ABDERITANAE	Bertolt Brecht	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	21 pp.	€ 22,00
13	01004	978-3-938905-09-8	TESTAMENTUM REYNERI BERLBYN	Henricus van den Lande de	-----	2004	CD-ROM pdf	7 pp.	€ 17,50

				Raelt					
14	01104	978-3-938905-10-4	DE SANCTO NICOLAO DEQUE VIRO NATALICIO	Nikolaus Gross	-----	2004	CD-ROM	21 pp.	€ 22,00
15	01204	978-3-938905-11-1	FABELLAE GRIMMIANAE 1	Jacob Grimm/ Wilhelm Grimm	Nikolaus Gross	2004	CD-ROM pdf	28 pp.	€ 24,90
16	00105	978-3-938905-12-8	ROMULUS MAGNUS	Friedrich Dürrenmatt	Nikolaus Gross	2005	CD-ROM pdf	49 pp.	€ 31,90
17	00205	978-3-938905-13-5	DE THILO CUSTODE FERRIVIAE	Gerhart Hauptmann	Nikolaus Gross	2005	CD-ROM pdf	28 pp.	€ 24,90
18	00305	978-3-938905-14-2	HISTORIA AGATHONIS (LIB.1)	Christoph Martin Wieland	Nikolaus Gross	2005	CD-ROM pdf	15 pp.	€ 19,50
19	00405	978-3-938905-19-7	WERTHER IUVENIS QUAE PASSUS SIT	Johann Wolfgang von Goethe	Nikolaus Gross	2005	CD-ROM pdf	82 pp.	€ 38,90
20	00505 A	978-3-938905-22-7	CICERONIS ORATIONES IN CATILINAM HABITAE 1 – Libri audibiles	M.T. Cicero	-----	2005	Audio	40 min.	€ 21,90
21	00605 A	978-3-938905-18-0	SOMNIUM SCIPIONIS A CICERONE SCRIPTUM – Libri audibiles	M.T. Cicero	-----	2005	Audio	30 min.	€ 20,90
22	00705 A	978-3-938905-23-4	CAESARIS BELLUM GALLICUM 1 – Libri audibiles	C.I. Caesar	-----	2005	Audio	55 min.	€ 22,90
23	00106	978-3-938905-21-0	AUTOBIOGRAPHIAE LATINAE	Nikolaus Gross	-----	2006	CD-ROM pdf	87 pp.	€ 48,00
24	00206	978-3-938905-20-3	DISQUISITIO CHEMICA ACIDULARUM BERGENSIUM ET GOEPPINGENSIVM	Karl Friedrich Kielmeyer	Nikolaus Gross	2006	CD-ROM pdf	66 pp.	€ 38,00
25	00306 A	978-3-938905-24-1	CAESARIS BELLUM GALLICUM 2 – Libri audibiles	C.I. Caesar	-----	2006	Audio	61 min.	€ 22,90
26	00406 A	978-3-938905-25-8	CICERONIS ORATIONES IN CATILINAM HABITAE 2 – Libri audibiles	M.T. Cicero	-----	2006	Audio	41 min.	€ 21,90
27	00506 A	978-3-938905-26-5	EPISTULAE A SENECA AD LUCILIUM SCRIPTAE 1 – Libri audibiles	L.A. Seneca	-----	2006	Audio (2 CDs)	88 min.	€ 27,90
28	00107 A	978-3-938905-27-2	ASINUS AUREUS AB APULEIO SCRIPTUS	Apuleius	-----	2007	Audio	55 min.	€ 23,90
29	00207	978-3-	OBSIDIO SAGUNTI A	Livius	-----	2007	Audio	53 min.	€ 23,90

	A	938905-28-9	T.LIVIO DESCRIPTA						
30	00307	978-3-938905-29-6	FABELLAE GRIMMIANAE II	Jacob Grimm/ Wihelm Grimm	Nikolaus Gross	2007	CD-ROM pdf	58 pp.	€ 32,90

**CARA LECTRIX, CARE LECTOR, BENE VALE,
USQUE AD SEPTIMANAM PROXIMAM !**

**HANC EPISTULAM LEONINAM
CENTESIMAM SEPTUAGESIMAM SECUNDAM
SENDEN IN OPPIDULO BAVARIAE SUEBICAE PERFECIT**

Die Veneris, 31. m. Aug. a. 2018

Nicolaus Groß

Sodalis Academiae Latinitati Fovendae

LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.de/>